

V minulih treh letih je Časopis za kritiko znanosti postal uspešna blagovna znamka z zaščitnim patentom na razkrivanje političnih stranpoti svinčenih sedemdesetih. Istočasno je prešel od tehnologije svinca na tehnologijo računalniškega tiska. Položaj teoretske produkcije se z obema spremembama bistveno spreminja - teorija mora, če noče ostati marginalizirana v komodno subkulturo vse bolj okrnjenih državnih subvencij, slediti imperativom trga, ki ga je potrebno šele vzpostaviti na ideološkem pogorišču družbenega projekta, ki je teoretsko delo postavljaj na raven Kulture, ki, se ve, se vedno žrtvuje za dobrobit višjih ciljev. Ta simbolni pakt med intelektualcem in družbo je nagrizel duh podjetništva in kolektivnih pogodb in teoriji grozi, da se bo vrnila tja, kjer je po Vicu izvorno mesto njenih pojmov, na atensko tržnico. V tem seveda ni nobenega ontološkega resentimenta na izvor, temveč strah pred tem, da bo iz steklenice uhajajoči duh menjave slep za zgodovino svoje lastne institucionalizacije. Ignoranca do tega, da so danes vsi trgi politično institucionalizirani lahko ob zlomu državnega skrbništva teoretsko produkcijo postavi v položaj glasbene produkcije v prejšnjem stoletju - titulirani geniji se ubadajo z banalnimi eksistenčnimi problemi medtem ko operne hiše bogatijo zaradi neurejene institucionalizacije avtorskih pravic. Kalkulacije tipa toliko in toliko trenutnemu povpraševanju prilagojenih komercialnih izdaj, da celotna produkcija posluje na pozitivni ničli, so sicer lahko individualna rešitev posameznega uredništva, ne morejo pa spremeniti institucionalne matrice teoretske produkcije, ki po lastni logiki vzdržuje mentaliteto zaprtih teoretskih šol in intelektualnih taborov, utrjenih z obzidjem žargona in podprtih z logistiko tega ali onega političnega mecena. Prednost, da trg ne sprašuje po politični pripadnosti tu sama po sebi nima moči likvidirati te mentalitete. Časopis za kritiko znanosti bo upošteval trg ne le kot zunanjo prisilo temveč kot kategorični imperativ komunikacije z rezonirajočo javnostjo in kot medij reorganizacije teoretske produkcije. To pomeni ne le „boj za bralca,“ temveč tudi boj za institucionalizacijo tržišča neke produkcije, ki ji zaradi njene narave povsod v civiliziranem svetu pripada nek minimum državne podpore. Redakcija Časopisa naj bi se iz pall mail urejevalca bolj ali manj slučajno naročenih in prispelih tekstov spremenila v organizatorja produkcije in oblikovalca uredniškega programa, kar spet ni mogoče na osnovah čistega amaterizma. Časopis naj bi tudi po formi iz zvezka zbranih tekstov postal konceptualno pripravljena publikacija (kar je

nekaterim številkam uspelo že dosedaj)z vsemi značilnostmi revijalne forme: nosilnim vsebinskim blokom, prevodom, recenzijo, uvodnikom, informacijami, intervjujem itd.; in s premikom dominacije esejistične forme nad strokovno znanstveno. Izhodiščna točka teh sprememb ni entuziastični voluntarizem ponovnega začetka iz točke nič, temveč realne možnosti drugačne sinteze že obstoječe produkcije. Gre torej za diskontinuiteto, ki se ne odpoveduje zgodovini ČKZ, ki pa je možna le ob prelomu s prakso debatnega kluba kot uredniško politiko.

Številka, ki je pred vami je daleč od te koncepcije, saj se tehnično in organizacijsko Časopis po izteku mandatorov bivših glavnega in odgovornega urednika začenja takorekoč znova v mikropolitčnih razmerah, ki še ne omogočajo konstitucije novega uredništva. Tako je pričujoča številka kompendij, ki v sebi združuje tematski sklop „Ekologija in demokracija“, in predstavitev nekaterih avtorjev, ki so se pripravljeni angažirati v oblikovanju tu predstavljene koncepcije.

Uspeh blagovne znamke Časopis za kritiko znanosti je bil v marsičem povezan s političnim angažmajem prostorske in personalne unije Časopisa in največjim podjetjem civilne družbe, Odborom za varstvo človekovih pravic. Uveljavitev Časopisa kot blagovne znamke sovпада z delovanjem Časopisa kot Odbora. Toda Časopis kot Odbor je bil v političnem prostoru, ki civilni družbi ne omogoča avtonomnega posredovanja volje ljudstva, v konkurenčnem odnosu do svojega izdajatelja, ki je kot opozicijska družbenopolitična organizacija tudi sam pretendiral na častno mesto glasu volje ljudstva. V logiki, ki obvladuje ta politični prostor, je implicitno navzoča jakobinska volja do uzurpacije lastne besede kot edinega avtentičnega mesta, s katerega se izreka glas ljudstva. Tako samorasle organizacije civilne družbe kot družbenopolitični konvertiti navzamejo formo spopadajočih se debatnih klubov za primat nad imaginarijem politike. Ker izostane konceptualizacija razlik, te privzamejo podobo osebnih sporov kot svoje bistvo. Na tem terenu lahko skratasti David premaga apolonskega Golijata. Za odhajajočimi heroji, ki ostanek svojega kapitala investirajo drugam, ostaja pogorišče, na katerem se lahko po politični potrebi razpihuje žerjavica. Ko je Odbor izgubil krono nek ronanega splošnega reprezentanta civilne družbe je bila z njim mogoča konfrontacija. Seveda ne z Odborom kot Odborom, temveč z Odborom kot Časopisom. Ublagovljenje političnega angažmaja Časopisa je bilo mogoče le za ceno konkurenčopolitičnega razmerja z izdajateljem. Ko ni bilo več avre nedotakljivosti splošnega reprezentanta, ga je bilo mogoče potolči z nevtralnimi sredstvi upoštevanja pravnih norm. Te so izgubile svojo legitimacijsko prepričljivost v trenutku, ko jih je bilo

potrebno kršiti, da bi ne prišli v situacijo, ko bi od Časopisa za kritiko znanosti ostalo le še ime.

Pred vami je torej Feniks, ki poskuša odleteti s pogorišča padlih herojev. No more heroes anymore! v. d. odgovornega urednika

Andrej Klemenc